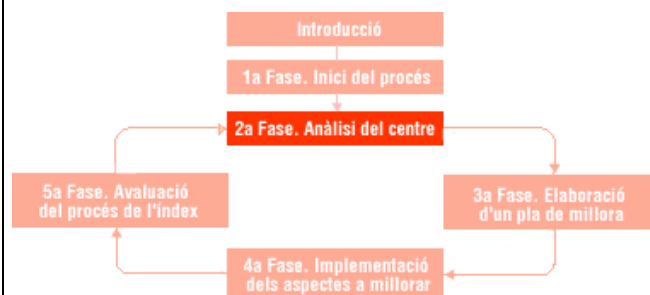

Segona fase: Anàlisi del centre (un trimestre)

- Què en pensen el professorat i els membres del Consell Escolar.
- Què en pensa l'alumnat.
- Què en pensen les famílies i els membres de les institucions de la comunitat.
- Decisió sobre els aspectes prioritaris que cal millorar.

El grup coordinador fa servir el coneixement que té del procés de l'Índex per treballar amb les altres persones del centre i amb els membres del Consell Escolar, amb les famílies i amb altres membres rellevants de la comunitat. Tenen en compte els resultats d'aquestes consultes i inicien, sempre que es consideri necessari, altres passos per completar l'estudi. Aleshores és quan es posen d'acord amb el professorat restant sobre les prioritats de millora.

Aquesta fase, així com la resta del treball que es fa amb l'Índex, varia d'un centre a un altre. L'equip coordinador és responsable de valorar la manera més adequada de tirar endavant el procés.

> Què en pensen el professorat i els membres del Consell Escolar

El grup segueix el mateix procés, com s'ha fet en la primera fase, d'inspirar-se en els coneixements que ja tenen i fent servir els conceptes clau i els referents per a l'anàlisi, i després els ajusta amb l'ús dels indicadors i de les preguntes per tal de centrar-se en la identificació de les prioritats de millora.

Opinions sobre l'Índex:

“Sorgeixen intercanvis d'opinions que, d'altra manera, no tindrien lloc.”

La manera d'enfocar la recollida d'informació sobre el centre escolar dependrà d'aspectes com ara la grandària del centre i si és de primària o de secundària. En un centre gran, no serà pràctic treballar amb tot el professorat alhora, excepte en la sessió inicial de sensibilització. La posada en pràctica del procés es pot fer per departaments o per nivells educatius; aleshores caldrà que un membre del grup coordinador sigui el que es relacioni amb cada un d'ells. Es poden formar diversos grups per tal de prendre en consideració diferents temes.

Tots els punts de vista que s'expressen en les consultes s'haurien de fer servir com a oportunitats per debatre i aprofundir-hi més. S'han de proporcionar diverses oportunitats per contribuir a recollir informació, de manera que aquells que no poden assistir a les reunions o que estan poc disposats a parlar en gran grup tinguin veu. Per exemple, el grup coordinador pot considerar adient portar a terme discussions separades amb el professorat de suport, els ajudants del menjador o els docents amb menys experiència, o pot proposar que es donin respostes individuals als indicadors i lliurar les preguntes per separat.

Una jornada de formació del professorat

Una bona manera d'obtenir informació seria organitzar una jornada de formació del professorat i oferir la possibilitat d'incloure-hi els membres del Consell Escolar. Si es fa bé, el professorat s'adonarà dels beneficis d'una experiència inclusiva, i també s'animarà a promoure la inclusió al centre. En el quadre 6 es proporciona una proposta d'un esdeveniment d'aquestes característiques, que té relació amb les activitats de la primera fase. Si es fa un treball col·laboratiu, una jornada de formació pot implicar més d'un centre escolar, un dels quals ja pot haver iniciat el treball amb l'Índex.

Abans de la jornada, és necessari seleccionar i adaptar les activitats. S'ha de decidir la manera d'examinar els indicadors i si s'han de fer còpies del qüestionari d'indicadors. És necessari que es registrin i es recullin els fulls de resum dels punts de vista expressats pels diferents grups.

El grup coordinador ha de ser capaç de jutjar, a partir de la seva pròpia experiència amb els materials, el temps que necessitaran les altres persones per completar la mateixa tasca. Han de permetre que les persones canviïn d'activitats i se centrin en cadascuna d'elles.

Algunes persones es poden sentir desbordades en el primer contacte amb els materials i poden pensar que el que s'espera d'ells és que canviïn de cop tots els aspectes del centre. Cal insistir que l'objectiu de la revisió és seleccionar prioritats de millora, més que fer canvis totals.

Quadre 6. Una jornada de formació del professorat:

Explorar l'aprenentatge i la participació al centre

9.00 - 9.30	Presentar l'Índex (a tot el professorat).
9.30 - 11.00	Treballar amb els conceptes clau i els referents per a l'anàlisi per compartir el coneixement existent Activitats 2, 3 i 4 (grups petits).
11.00 - 11.30	Descans.
11.30 - 13.00	Treball amb els indicadors Activitats 5 i 6 (grups petits).
13.00 - 14.00	Treball amb els indicadors i les preguntes Activitat 7 i inici de la 8, que s'ha d'acabar després d'aquest dia (grups petits).
14.00 - 15.30	Dinar.
15.30 - 16.45	Compartir idees sobre les àrees que cal millorar i que requereixen més aprofundiment Activitats 9 i 10 (grups i després tot el professorat).
16.45 - 17.00	Quins són els passos següents en el procés (conduït pel grup coordinador).

Àrees provisionals de millora i necessitat de més aprofundiment

Generalment, quan les persones han treballat amb els indicadors i les preguntes, se senten capaces d'identificar les àrees específiques en les quals s'hauria de portar a terme la millora. A vegades,

s'haurà d'aprofundir en la reflexió abans de prendre decisions sobre quines són les àrees que s'han d'identificar. Hi pot haver temes sobre els quals s'hagi aconseguit un acord general, amb els quals el professorat vulgui començar immediatament. No obstant això, algunes prioritats només sorgeixen a mesura que es recull la informació de tots els grups i que la consulta s'amplia i es completa.

Planificar els passos següents

Al final de la jornada de formació, el responsable del grup coordinador hauria de perfilar què es farà amb la informació recollida i els punts de vista expressats. El grup coordinador ha d'acabar de recollir la informació del professorat i dels membres del Consell Escolar i confrontar-la. Es poden identificar altres àrees un cop s'hagi obtingut més informació de l'alumnat, de les famílies o d'altres membres de la comunitat. El grup ha de preveure la manera de recollir els punts de vista de les persones que no han pogut assistir a la reunió.

> Què en pensa l'alumnat

Opinions sobre l'Índex:

“L'intercanvi d'opinions entre famílies i estudiants sobre les dimensions i els indicadors permet treballar amb més profunditat l'Índex.”

Els centres escolars que utilitzen l'Índex consideren que les consultes amb l'alumnat són particularment útils a l'hora de descobrir barreres i recursos. La recollida d'informació sobre el centre a través de l'Índex es pot integrar dins del currículum, per exemple a l'hora de llenguatge, quan s'experimenta a naturals, o com un aspecte de l'educació social, personal i de la salut.

Tot l'alumnat del centre hauria de tenir l'oportunitat de contribuir-hi d'alguna manera, encara que només hi hagi la possibilitat d'implicar-ne alguns en les discussions aprofundides. Els qüestionaris poden ser útils a l'hora de recollir informació provinent de l'alumnat, tot i que són més útils quan es fan servir en una situació de grup, per tal d'ajudar a discutir. En la quarta part ([qüestionari 2](#)), es proporciona una llista simplificada i abreujada d'indicadors, a la qual es poden afegir preguntes escolars específiques. Aquestes haurien d'incloure punts de vista que els docents atribueixen a l'alumnat i que s'han d'avaluar, com poden ser l'aprenentatge d'altres llengües o els conflictes que poden sorgir al pati. La quarta part també conté qüestionaris que s'utilitzen amb els centres de primària i secundària ([qüestionaris 3 i 4](#)).

Adaptar un qüestionari a l'alumnat¹³

En un centre de secundària situat al centre de la ciutat, quasi tots els alumnes provenen bàsicament de famílies originàries de Bangladesh, encara que dins de la zona una minoria substancial dels alumnes són blancs. Hi ha també molts més nois que noies, ja que alguns dels principals pares musulmans prefereixen que les seves filles assisteixin a escoles de noies. Hi ha preocupació sobre la pertinença dels nois a bandes del barri i la

- Els mestres coneixen bé les comunitats que hi ha a l'entorn d'aquest centre.
- Els alumnes haurien de poder parlar en sylheti a la classe.
- Els alumnes que estan aprenent anglès tenen l'ajuda que necessiten.
- Qualsevol alumne pot aconseguir ajuda a la classe quan ho necessita.

¹³ Es mantenen els exemples que consten en l'edició original, que s'hauran d'entendre en el context cultural i educatiu del Regne Unit; en tot cas, caldrà trobar els possibles paral·lelismes amb les situacions del nostre país.

manera com això afecta les relacions en el centre. Els membres de les institucions de la comunitat atribueixen aquests problemes, en part, a la manca d'espai en els pisos o cases i els pocs atractius que ofereix la zona per a la gent jove. Al centre hi ha diferències d'opinió sobre per què tants pocs alumnes adopten el bengalí. El cap de departament de llengües modernes suggereix que els alumnes no hi estan interessats, mentre que altres professors creuen que es deu al fet que es dona poc valor a la llengua familiar dels alumnes, el sylheti. Els pares també s'han queixat de la manca de pudor en l'ús de les dutxes.

Es van recollir les següents afirmacions específiques per tal d'afegir-les a unes declaracions més generals per als centres, en el [qüestionari 2](#):

- Vull que hi hagi un nombre igual de nois i noies en aquest centre.
- Vull que hi hagi una barreja més gran d'alumnes de diferents procedències.
- M'agradaria estudiar el bengalí.
- La meva família coneix bé el que passa al centre.
- L'organització de les dutxes a l'hora d'educació física és satisfactòria.
- Els lavabos del centre estan bé.
- Em sento incòmode en algunes classes a causa de les meves creences religioses.
- Em preocupa tenir problemes amb les bandes.
- Puc anar a dins del centre amb alumnes que no viuen al meu barri.
- Puc anar a fora del centre amb alumnes que no viuen al meu barri.
- La meva família desaprovaria amb qui vaig a l'institut.
- En aquest centre, els nois i les noies es tracten amb respecte.
- És més fàcil anar amb alumnes de l'altre sexe a dins del centre que a fora.
- En aquest centre no es tracta malament a ningú pel color de la pell.
- A casa tinc un espai per fer els deures.
- Quan vull, puc fer els deures a l'institut.

És possible que l'alumnat necessiti ajuda a l'hora de valorar aquestes afirmacions. Amb els nens petits és millor llegir cada frase i proporcionar ajuda a aquells que tenen dificultat amb la llengua o amb les instruccions o per escriure les seves prioritats al final dels qüestionaris. Cal animar l'alumnat perquè es manifesti amb sinceritat i que no intenti complaure el professorat o els altres estudiants.

> Què en pensen les famílies i els membres de les institucions de la comunitat

Opinions sobre l'Índex:

“La guia fou ideal atès el moment en què ens trobàvem... Va ser l'ocasió per deixar de fer suposicions sobre el que les famílies desitjaven i començar a preguntar-los directament què volien. Algunes de les nostres suposicions es van esvaïr.”

La consulta amb les famílies i altres membres de les institucions de la comunitat pot ajudar a millorar la comunicació entre els centres escolars i les famílies. Igual que amb l'alumnat, els qüestionaris de les famílies es poden construir a partir de llistes reduïdes d'indicadors en les quals s'hi afegeixen preguntes específiques. En la quarta part, ([qüestionari 5](#)), s'exposa un exemple d'un qüestionari per a les famílies que s'ha utilitzat en un centre. El qüestionari es podria construir juntament amb les famílies que formen part de la titularitat o del Consell Escolar, les quals també podrien ajudar a organitzar grups de consulta de pares i mares.

En un centre escolar, un pare que treballava allà i un membre del grup coordinador es van organitzar per traduir les preguntes per a aquelles famílies que eren més hàbils en altres llengües diferents de l'anglès i van actuar com a intèrprets en els grups de discussió. Altres centres han

intercanviat traduccions dels qüestionaris. El grup coordinador pot tenir present el fet de reunir les

famílies en altres llocs de fora del centre si això n'augmenta l'assistència. Cal organitzar una varietat d'oportunitats per afavorir que els pares i les mares hi col·laborin.

Els grups podrien començar amb una exploració de les preguntes següents:

- Què és el que ajudaria a millorar l'aprenentatge del teu fill o de la teva filla en aquest centre?
- Què podria fer el centre per què el teu fill o la teva filla fos més feliç?
- Quines són les coses que més t'agradaria canviar d'aquest centre?

Opinions sobre l'Índex:

“L'Índex va permetre que membres de les institucions de la comunitat treballassin conjuntament. Va fer possible intercanviar punts de vista i discutir diferències que es van resoldre ràpidament”.

Es podria fer servir un qüestionari per fer el seguiment de la discussió o per recollir informació d'aquelles persones que no han pogut assistir a la reunió.

Igual que es fa amb les famílies, pot ser d'ajuda obtenir els punts de vista de les altres persones de les institucions que estan a l'entorn de l'escola. És possible que la població d'alumnes no reflecteixi la composició d'aquesta zona, en termes d'ètnies, discapacitats o classes. Esbrinar les opinions dels membres de les institucions de la comunitat pot servir perquè el centre escolar sigui més representatiu.

Implicació de la família a l'escola

En aquesta escola de primària, el 96% dels nens tenen antecedents asiàtics, principalment de famílies l'origen de les quals prové de dos pobles del Pakistan. L'escola té 14 mestres i 8 auxiliars, alguns dels quals són bilingües i tenen els mateixos orígens que l'alumnat. Entre altres iniciatives recents, una és l'èmfasi que es posa en la implicació família-escola. Per exemple, s'han establert amb certa regularitat tallers per ajudar els membres de la família que han d'incentivar la lectura dels nens a la llar. El director considera que aquests canvis han ajudat a crear formes més inclusives de treballar a l'escola. Dos pares eren membres del grup coordinador de l'Índex

de l'escola, en la qual també hi havia el director, dos mestres, un auxiliar bilingüe del jardí d'infància i un psicòleg escolar amb el rol d'amic crític.

Una de les seves primeres activitats d'estudi va ser organitzar una reunió de famílies sobre l'Índex. En aquesta trobada es va fer servir un qüestionari basat en alguns dels indicadors i de les preguntes, per tal d'estimular la discussió. Hi eren presents els intèrprets per facilitar la comunicació. Hi va haver una bona assistència i les famílies van plantejar moltes preocupacions. El director va considerar que la trobada havia anat bé per tal de fomentar el debat sobre la inclusió a l'escola i per ajudar el professorat a formular prioritats de millora.

> Decisió sobre els aspectes prioritaris que cal millorar

Què es pot canviar de les cultures, les polítiques i les pràctiques del centre per tal d'augmentar l'aprenentatge i la participació?

Analitzar les prioritats evidents

A l'hora de redactar les prioritats globals de millora, el grup coordinador hauria d'examinar i analitzar les prioritats de millora seleccionades per tots aquells a qui s'ha consultat. Aquesta tasca implica un treball considerable que s'ha de compartir, especialment en un centre escolar gran. Es pot haver elegit l'amic crític per la seva habilitat de proporcionar ajuda en aquest procés. Els centres també poden utilitzar altres persones, com ara professors d'altres etapes, psicopedagogs i professors universitaris. Com que les consultes es porten a terme durant un període de temps, hi ha la possibilitat de confrontar els punts de vista de cada grup a mesura que van col·laborant. Inicialment, s'hauria de mantenir separada la informació que prové de l'alumnat, les famílies i els membres del Consell Escolar. D'aquesta manera, es poden descobrir i examinar les diferències de perspectiva. Pot ser important observar els punts de vista de subgrups de professorat, com ara els professors de suport. També pot ser desitjable confrontar separatament la informació dels diferents departaments del centre.

Recollir més informació

Abans de completar les prioritats, potser cal que el grup coordinador reculli informació addicional. Durant les consultes, s'hauran identificat temes que es poden aclarir si es recull més informació. Per exemple, podria ser necessari analitzar els registres d'assistència o els resultats dels exàmens per sexes o altres característiques. La recollida d'informació addicional pot sorgir durant el procés de consulta en la mesura que un grup identifica temes que han de tractar els altres grups. Per exemple, pot ser especialment necessari preguntar al professorat nou sobre l'èxit de la seva incorporació al centre.

Opinions sobre l'Índex:

“Dóna protagonisme a les famílies, als estudiants i al professorat de suport.”

La recollida de més informació es pot combinar amb el treball de millora. Per exemple, el fet d'avaluar les prioritats associades amb la dimensió C pot implicar que el professorat d'aula i el professorat de suport observin i reflexionin sobre les pràctiques d'uns i altres per tal de redactar idees per a la millora de l'ensenyament i l'aprenentatge, i això per si sol pot conduir a una col·laboració més gran i a millorar l'ensenyament.

Redactar una llista de prioritats

L'aprovació de les prioritats no vol dir simplement incloure aquells temes que s'han identificat amb més freqüència durant la consulta. El grup coordinador haurà d'assegurar que les opinions dels grups menys influents no es perdin en aquesta etapa i que les veus de l'alumnat i de les famílies en concret quedin reflectides en la llista final. Les prioritats d'aquesta llista variaran àmpliament en el seu abast, i en el temps i els recursos necessaris per portar-los a terme. Hi hauria d'haver un equilibri entre les prioritats a curt i a llarg termini.

Opinions sobre l'Índex:

“Ha incrementat la nostra consciència sobre les maneres com ens comuniquem amb les famílies i en promovem la inclusió.”

Les dimensions i les seccions que es presenten en els referents per a l'anàlisi en la primera part del document (quadre 7) poden ser d'ajuda per tal de completar aquesta etapa. Els membres del grup haurien de considerar les implicacions de les prioritats que s'han identificat en una dimensió a l'hora de treballar en les altres dues. El grup haurà de pensar acuradament si s'han identificat prioritats que representin cada una d'aquestes àrees. La majoria de prioritats implicarà la mobilització de recursos. És possible que les prioritats que es marquin en algunes de les seccions de l'Índex s'hagin identificat en plans de millora anteriors. Quan els membres del grup

coordinador hagin desenvolupat les seves propostes, les han de negociar amb el professorat i els membres del Consell Escolar.

Quadre 7. Resum de les prioritats de millora

DIMENSIÓ A: Crear CULTURES inclusives

Construir comunitat

Establir valors inclusius

DIMENSIÓ B: Generar POLÍTIQUES inclusives

Promoure una escola per a tothom

Organitzar el suport d'atenció a la diversitat

DIMENSIÓ C: Desenvolupar PRÀCTIQUES inclusives

Orquestrar l'aprenentatge

Mobilitzar els recursos

El quadre 8 proporciona alguns exemples de les prioritats de millora que han identificat alguns centres que han utilitzat l'Índex.

Quadre 8. Algunes prioritats de millora identificades en el procés de l'Índex

- Introduir actes per donar la benvinguda a l'alumnat i al professorat nous o bé per acomiadar-los quan marxïn.
- Introduir activitats de formació del professorat per atendre millor la diversitat.
- Establir estructures de gestió i formació clares per al professorat de suport.
- Millorar tots els aspectes sobre l'accés al centre per a l'alumnat i els adults amb discapacitats.
- Promoure actituds positives cap a la diversitat cultural tant dins l'aula com a fora.
- Integrar totes les formes de suport dins el centre.
- Organitzar una formació conjunta per al professorat d'aula i de suport.
- Desenvolupar l'aprenentatge cooperatiu entre els estudiants.
- Revisar el programa contra la intimidació entre l'alumnat.
- Millorar el procés d'incorporació de l'alumnat nou al centre.
- Fomentar la implicació de l'alumnat en la presa de decisions sobre les polítiques escolars.
- Millorar la comunicació entre el centre escolar i les famílies.
- Millorar el prestigi del centre entre les institucions de la comunitat.

Construir sobre les fortaleses existents

“L'Índex proporciona molt suport a l'hora de mostrar el que estem fent bé i ens anima a identificar les prioritats de millora correctes. En el nostre cas, hem creat una funció global per al coordinador de la inclusió, que combina l'anglès (la llengua oficial) amb el treball sobre les necessitats educatives especials. Hem canviat el nom de la unitat de llengua pel de recursos per a la comunicació i el llenguatge, per tal d'assenyalar el suport als alumnes dins d'un entorn integrat més que separat.

Hem planificat formació per als mestres de suport i per als ajudants del menjador. No obstant això, l'Índex ha plantejat altres temes que no havíem identificat: relacions pobres amb els membres del Consell Escolar, problemes amb els deures, la necessitat d'implicar les institucions de la comunitat i aprofitar els recursos comunitaris, i la mala accessibilitat del nostre edifici. Hem estat capaços de posar aquests temes en el pla de millora per a l'any vinent.”